

U IME NARODA

PRVI OPŠTINSKI SUD U BEOGRADU, u veću sastavljenom od sudije Vojkana Simića kao predsednika veća i sudija porotnika Volpert Katice i Milović Djordjija, kao članova veća, u parnici tužioca [REDACTED] iz Beške, [REDACTED], [REDACTED] iz Plavne iz Bača [REDACTED], [REDACTED] iz Srbobrana [REDACTED] iz Sremske Mitrovice ul. [REDACTED] iz Beograda, [REDACTED] iz Novog Beograda, [REDACTED] iz Beške, [REDACTED], [REDACTED], čiji je zajednički punomoćnik advokat Zorka Borozan iz Beograda, ul. Gospodar Jovanova br. 38/1 protiv tužene REPUBLIKE SRBIJE, koju zastupa Republički javni pravobranilac sa sedištem u Beogradu, u ul. Nemanjinoj br. 22-26, radi naknade nematerijalne štete, nakon održane usmene glavne i javne rasprave, dana 20. decembra 1996. godine doneo je

P R E S U D U

OBAVEZUJE SE tužena REpublika Srbija da tužiocima [REDACTED] iz Beške, [REDACTED] iz Bača, [REDACTED] iz Plavne kod Bača, [REDACTED] iz Srbobrana, [REDACTED] iz Sremske Mitrovice, [REDACTED] iz Beograda, [REDACTED] iz Novog Beograda i [REDACTED] iz Beške, na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede slobode i prava ličnosti, plati po 120.000. (stodvadeset hiljadu dinara) dinara svakom, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 20.12.1996.godine, pa do isplate, kao i da im solidarno naknadi troškove spora u iznosu od 5.400 dinara, a tužiocima [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED] još po 200 dinara, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod pretnjom prinudnog izvršenja.

ODBIJA SE, kao neosnovan, tužbeni zahtev tužioca, svakom preko dosudjenog iznosa od 120.000 dinara do traženog iznosa od 200.000 dinara sa pripadajućom kamatom, kao i zahtev svakog tužioca za isplatu zakonske zatezne kamate na dosudjeni iznos za period od podnošenja tužbe pa do 20.12.1996.godine.

TUŽIOCI [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
i [REDACTED], oslobadaju se plaćanja sudskih taksi
do isplate naknade štete dosudjene u ovoj parnici, kada su
dužni da na ime sudskih taksi za tužbu i presudu plate, svaki
po 200 dinara, pod pretnjom prinudnog izvršenja, čime se ne
dira u njihovo pravo na naknadu od ovih troškova spora.

O b r a z l o ž e n j e

Postavljenim tužbenim zahtevom, tužiocu su, preko punomoćnika,
tražili da sud obaveže tuženu Republiku Srbiju da im na ime
naknade nematerijalne štete zbog povrede slobode i prava ličnosti
plati, svakom, po 200.000,00 dinara sa zakonskom zateznom
kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do isplate. Svi
tužioci postavili su zahtev za oslobadjanje od plaćanja sudskih
taksi u ovom sporu obzirom da su svi izbeglice i bez stalnih
sredstava za izdržavanje sebe i svojih porodica, pa bi plaćanje
visokih sudskih taksi ugrozilo njihovu egzistenciju.

Prema navodima tužbe konvencijom o statusu izbeglica zaključenoj
u Ženevi 28.jula 1991. godine određena je definicija pojma
izbeglice kao lica koje se usled dogadjaja nastalih pre 1.1.19951
godine i bojeći se opravdano da će biti progonjeno zbog svoje
nacionalnosti, svojih političkih mišljenja nadje izvan zemlje
čije državljanstvo ima. FNRJ je ovu konvenciju ratificovala
1.7.1960. godine i time postala država ugovornica koju konvencija
obavezuje. SFRJ je 30.12.1967. godine donela uredū o ratifikaciji
Protokola o statusu izbeglica koji je zaključen 31. januara
1967. godine u Njujorku. Ovim Protokolom pojam izbeglice označava
svako lice definisano u čl. 1 -a Konvencije uz izostavljanje
reči "usled dogadjaja koji su se desili pre 1. januara 1951.
godine". Aktom ratifikacije i ovaj Protokol je postao deo
nacionalnog zakonodavstva SFRJ kojim se prava izbeglica podižu
na nivo načela u celini saglasno Konvenciji i Protokolu.
Navedena pravna akta u celini obavezuju i SR Jugoslaviju kao
pravnog sledbenika SFRJ koja se zalaže za potpuni kontinuitet
sa SFRJ, a time i tuženu Republiku Srbiju kao njenu članicu.
Prema navedenim međunarodnim aktima izbeglice su po definiciji
lica koja se nadje izvan zemlje čije državljanstvo imaju bojeći
se opravdano da će biti progonjena zbog svoje nacionalnosti
i svojih političkih mišljenja, a imaju sva prava priznata
međunarodnim ugovorima koje je Jugoslavija ratifikacijom
priznala, nezavisno od toga da li zvanično imaju priznat status
izbeglice. U tom slučaju, nacionalna zakonodavstva ne smiju
da budu suprotna Konvenciji i Protokolu, niti da za sticanje
statusa izbeglica postavljaju oštiri zahteve, a ako takve
odredbe postoje, kao što je to slučaj sa Zakonom o izbeglicama,
te odredbe ne smeju da se primenjuju. Konvencija čl. 53 propisuje
da država u kojoj se Izbeglica nadje ne sme da ga protere
ili vrati silom tamo gde bi njegov život ili sloboda bili

ugroženi zbog njegove rase, vere, državljanstva, pripadnosti nekoj socijalnoj grupi ili političkog mišljenja. Dalje, ista Konvencija članom 3. izričito zabranjuje diskriminaciju izbeglica prema tome iz koje zemlje dolaze, dakle, i selektivno vraćanje određenih izbeglica u zemlje iz koje su izbegli.

Svi tužioci su rođenjem stekli državljanstvo Hrvatske odnosno BiH. BEžeći od ratnih dejstava, a ugroženi zbog svoje nacionalne pripadnosti, jer su svi Srbi, svi tužioci su se u statusu izbeglica, zatekli na teritoriji Republike Srbije sredinom juna 1995. godine, kada su lišeni slobode od strane MUP Srbije i prinudno transportovani u Sabirni centar u Sremskoj Mitrovici. Tamo su predati organima Republike Srpske Krajine koji su ih dalje prebacili u Hrvatsku. Odatle su upućeni na front gde su za vreme borbenih dejstava dana 5. 8. 1995. godine zarobljeni od strane V Korpusa vojske BiH i smešteni u logor - bivšu kasarnu JNA u Bihaću. U logoru su ostali do kraja oktobra 1995. godine kada su razmenjeni i prešli na teritoriju SRJ.

IZ navedenog proizilazi da su svi tužioci imali status izbeglica na teritoriji Republike Srbije, da su svi oni u ovom statusu lišeni slobode od strane MUP Republike Srbije i da su na teritoriji Republike Srbije predati organima strane države - Republike Srpske Krajine, koja ih je prisilno mobilisala za svoje vojne potrebe i u tom cilju uputila na front, uključila u ratna dejstva i izložila zarobljavanju i boravku u logoru. Radnja hapšenja koju su izvršili organi MUP-a tužene Republike Srbije protivustavna je, jer je odredbom čl. 23 Ustava SRJ propisano da niko ne sme da bude lišen slobode osim u slučajevima i po postupku koji su utvrđeni Saveznim zakonom i da je nezakonito lišavanje slobode kažnjivo. LIšavanju slobode tužioca nije prethodio bilo koji postupak zbog čega je ovakvo lišavanje slobode nezakonito. Nadalje, čin predaje tužioca lišenih slobode organima strane države (Republike Srpske Krajine iz koje su tužioci izbegli) radi prisilne mobilizacije za vojne potrebe te države, na teritoriji SRJ, direktno je suprotno odredbi čl. 33 Konvencije o izbeglicama koja zabranjuje proterivanje ili vraćanje silom izbeglica tamo gde bi njihov život ili sloboda bili ugroženi.. U konkretnom slučaju , dalja sudbina tužioca - prinudno upućivanje na front i zarobljavanje je nesumnjivo ugrožavanje slobode i života tužioca kao izbeglica. Ovakvim postupanjem svojih organa tužena Republika Srbija grubo je povredila ne samo citirane pravne akte, već i univerzalna načela humanosti čija je zaštita bila razlog za donošenje tih pravnih akata kako bi se zaštitili pojedinci, grupe i čitavi narodi koji su bez svoje krivice ostali bez domovine, sredstava za život, često i bez najbližih, dakle, lica bez prošlosti i sa neizvesnom budućnošću. U konkretnom slučaju tužena, ne samo da nije obezbedila dužnu zaštitu izbeglica na svojoj teritoriji, već je i direktno i grubo preko svojih organa izložila ova lica upravo onim opasnostima i stradanjima od kojih su bežeći i postali izbeglice. Republika Srbija ih

nije zaštitila, već ih je na svojoj teritoriji predala u ruke vojnim organima druge države kojima je nezakonito dozvolila da na teritoriji Srbije vrše pravnu mobilizaciju za potrebe sopstvene države. Da ovako nije postupila tužioci ne bi bili dostupni organima strane države niti uključeni u ratna dejstva i na kraju zarobljeni i izloženi neopisivoj psihičkoj i fizičkoj torturi u logoru. Zbog toga je nesumnjiva direktna uzročno-posledična veza izmedju nezakonitog postupanja tužene i štete koju tužioci trpe.

Nezakonito postupanje organa MUP-a tužene Republike Srbije proizilazi iz čl. 1. Zakona o unutrašnjim poslovima, a odgovornost Republike Srbije za štetu prouzrokovana nezakonitim postupanjem organa MUP iz odredbe čl. 25. Ustava Republike Srbije, kao i odredbe čl. 172 ZOO.

Iz nezakonitog lišenja slobode i predaje organima strane države od strane MUP Srbije, za koje odgovara tužena Republika Srbija, proizašlo je vraćanje tužioca na teritoriju države iz koje su izbegli i izlaganje ratnim dejstvima na frontu, zarobljavanje i nevidjena tortura u logoru u Bihaću. U ovim okolnostima tužioci su trpeli neimovinsku štetu u vidu duševnih bolova zbog povrede slobode i prava ličnosti, najvišeg intenziteta. Za ovaj vid štete tužiocima pripada pravična naknada na osnovu odredbe čl. 200 ZOO koja mora da bude izuzetno visoka, da bi makar i u najmanjoj meri predstavljala statisfakciju za nevidljena trpljenja tužioca prilikom lišenja slobode (noću u prisustvu najbližih članova porodice, često maloletne dece i starih roditelja), upravo u trenutku kada su smatrali da su našli utočište, spas i sigurnost, prilikom transporta i predaje organima strane države koje je obavljeno krajnje grubo i brutalno, prilikom vraćanja u zemlju iz koje su izbegli, prinudno upućivanje na prve linije fronta i prisiljavanje na učešće u ratnim dejstvima protiv svojih ubedjenja, gde su bili izloženi neposrednoj opasnosti po život, prilikom zarobljavanja od strane neprijatelja i očekivanja neposredne egzekucije i najzad u stranom logoru u kome su tri meseca bili izloženi najsurovijim maltretiranjima i ponižavanjima preko granica ljudskih mogućnosti. Uz sva ova lična trpljenja tužicci su čitavo vreme strepeli za svoje porodice koje su ostale potpuno nezbrinute u svakom pogledu, pa visinu naknade opredeljuju na iznos od po 200.000,00 svaki. Pozvali su se na pismene dokaze, svedoke, i sopstveno saslušanje u svojstvu parničnih stranaka. Troškove su tražili.

Tužena je, preko zakonskog zastupnika, u odgovoru na tužbu osporila tužbeni zahtev u celosti i po osnovu i po visini. U odgovoru je navedeno da MUP Republike Srbije, kao organ tužene, nije nadležan i ne obavlja mobilizacijske ni druge poslove odbrane. Ti poslovi na teritoriji SRJ su u skladu sa Ustavom SRJ u nadležnosti odgovarajućih Saveznih organa. Ovi poslovi na teritoriji Republike Srpske su u nadležnosti odgovarajućih organa te Republike, a na teritoriji Sremsko Baranjske oblasti u nadležnosti organa te Oblasti. MUP Republike

Srbije, prema tome nije nadležan niži je obavljao mobilizacijske ni druge poslove odbrane bilo kada, pa ni u vreme navedeno u tužbi. Prema tome, tužena Republika Srbija nije pasivno legitimisana u ovom sporu. MUP Republike Srbije ne obavlja pomenute poslove, već isključivo poslove iz svoje zakonom utvrđene nadležnosti i to striktno u skladu sa važećim propisima Odelenja unutrašnjih poslova ovog Ministarstva, u skladu sa zakonom dužna su da vrše kontrolu u vezi primene propisa o prijavljivanju i odjavljivanju prebivališta i boravišta, odnosno prijavljivanja adresa stana kao i poslove koji se odnose na zaštitu života i lične imovinske sigurnosti gradjana u celini. S tim u vezi, po svim prijavama koje se odnose na nestanak pojedinih lica na teritoriji Republike Srbije i svako drugo ugrožavanje bezbednosti lica, MUP postupalo je u skladu sa važećim propisima to jest svojim dužnostima i ovlašćenjima. U vezi sa tim prijavama ovo Ministarstvo obraćalo se i nadležnim organima Republike Srpske i Sremsko-baranjske oblasti i ishodovalo povratak na teritoriju Republike Srbije i SR Jugoslavije više gradjana koji su se zatekli na tamnošnjoj teritoriji. U vezi slučaja tužioca MUP-u Republike Srbije nisu podnošene bilo koje prijave.

Pored toga iz referata same tužbe može se zaključiti da organi Republike Srbije i SR Jugoslavije nisu nadležni za rešavanje po zahtevima za naknadu štete zbog toga što je šteta (ako je nastala) nastala van teritorije Republike Srbije i SR Jugoslavije, pa su za rešavanje po zahtevima i tužbama radi eventualnog ostvarivanja prava na nakndu štete nadležni odgovarajući organi Republike Srpske i Sremsko-baranjske oblasti uključujući i njihove sudske organe. Predložilo je da sud odbije tuženi zahtev. Troškove je tražio.

Odlučujući o zahtevima tužioca sud je proveo predložene dokaze, pa je nakon ocene istih u smislu čl. 8 ZPP, imajući pri tom u vidu i nesporne navode stranaka utvrdio činjenično stanje i odlučio kao u izreci presude a sa sledećih razloga.

U dokaznom postupku sud je utvrdio:

Čitanjem potvrda bivše Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu broj 02/1980-1 od 6. novembra 1995. godine sud je utvrdio da je ██████████, rođen ██████████, zarobljen dana 5. 8. 1995. godine u mestu Prijedor, Korenica, a razmenjen 30. oktobra 1995. godine, da je zarobljen prilikom agresije na Republiku Srpsku Krajinu od strane muslimanske vojske i bio u zatvoru u kasarni u Bihaću. Uvidom u ličnu kartu tužioca ██████████ sud je utvrdio da je rođen ██████████ u Hrvatskoj, da mu je lična karta izdata 22.11.1995. godine. Čitanjem potvrde međunarodne organizacije Crvenog krsta od 30.11.1995.g. sud je utvrdio da je tužilac ██████████ registrovan 8. avgusta 1995.g. u Bihaću kao mestu gde je bio u zarobljeništву, a oslobođen je dana 30.10.1995.godine.

Čitanjem potvrde Vlade bivše Republike Srpske Krajine, komisije za razmjenu zarobljenika broj 44/95 od 6. novembra 1995. godine utvrđeno je da je ██████████ bio u zatvoru u logoru u Bihaću, u kasarni, kod vlasti Republike BiH od 5.3.1995. do 30.10.1995. godine kada je razmenjen.

Čitanjem potvrde bivše Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu broj 02-2588-1 od 27.11.1995. godine sud je utvrdio da je ██████████ bio mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 12.5.1995. godine i u vojsci bio do 5.8.1995. godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske - V korpusa, a u zarobljeništvu je proveo do 30. oktobra 1995. godine, kada je razmenjen. Čitanjem potvrde medjunarodnog komiteta Crvenog krsta od 12. decembra 1995. godine sud je utvrdio da je ██████████ registrovan od strane delegata Komiteta 8.8.1995. g. u Bihaću, kao mjestu zarobljeništva, a da je oslobođen dana 30.10.1995. g. Čitanjem potvrde Vlade bivše Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 126/95 od 27.11.1995. godine sud je utvrdio da je ██████████ bio u zatvoru u logoru u Bihaću kod vlasti Republike BiH od 5.8.1995. godine od 30. 10. 1995. g. i da je razmenjen dana 30.10.1995. g. Uvidom u fotokopiju lične karte koja je izdata 10.11.1995. g. u Baču utvrđeno je da je ██████████ rodjen ██████████ godine u ██████████ u BiH, a da je sada nastanet u Baču na teritoriji Republike Srbije.

Čitanjem potvrde bivše Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu broj 02/2590-1 od 27.11.1995. godine sud je utvrdio da je tužilac ██████████ bio mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 13.6.1995. g. gde je bio sve do 5.8.1995. godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske - V korpusa, a u zarobljeništvu je proveo do 30.10. 1995. godine kada je razmenjen. Čitanjem potvrde Internacionalog komiteta Crvenog krsta od 12.12.1995. godine utvrđeno je da je ██████████ evidentiran od delegata na dan 8.8.1995. g. u Bihaću kao mjestu zarobljeništva, te da je oslobođen dana 30.10.1995. godine. Čitanjem potvrde Vlade bivše Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 125/25 od 27. novembra 1995. godine utvrđeno je da je ██████████ bio u zatvoru u logoru u Bihaću kod vlasti Republike BiH od 5.8.1995. godine od 30.10.1995. g. i da je razmenjen dana 30.10. 1995. godine. Uvidom u fotokopiju lične karte koja je izdata u mjestu ██████████ g. sud je utvrdio da je ██████████ ██████████ rodjen ██████████ u ██████████ u Hrvatskoj, a da mu se sada prebivalište nalazi u mjestu ██████████ kod Bača.

Čitanjem potvrde bivše Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu, broj 02/3385-1 od 9.1.1995. godine utvrđeno je da je ██████████ bio mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 15.6.1995. g. u kojoj je bio do 5.8.1995. godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske V korpusa, a bio je u zarobljeništvu do 30. 10. 1995. godine. Čitanjem potvrde Vlade Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 11/96 od 9.1.1996. g. utvrđeno je da je

[REDACTED] bio u zatvoru, u logoru kod vlasti Republike BiH od 5.8.1995. do 30.10.1995.godine kada je razmenjen.

Čitanjem potvrde Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu broj 02/1997-1 od 7.11.1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED] mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 13.6.1995.godine i u vojsci bio do 5.8.1995. kada je zarobljen od strane muslimanske vojske u mestu Preboj, a u zarobljeništvu je bio u Bihaću do 30.10.1995.godine. Čitanjem potvrde Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta od 15.11.1995.godine utvrđeno je da je Djukić Mille registrovan od strane delegata 3.8.1995.godine u Bihaću gde je bio u zarobljeništvu, te da je oslobođen dana 30.10.1995.g. Čitanjem potvrde Vlade Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 45/45 od 6.11.1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED] bio u zatvoru u logoru u Bihaću, u kasarni kod vlasti republike BiH od 5.8.1995 godine do 30.10.1995.godine i da je razmenjen dana 30.10.1995. godine. Čitanjem rešenja Komesarijata za izbeglice Republike Srbije broj 70203-6117 od 16.12.1992.godine utvrđeno je da je [REDACTED] i članovi njegove porodice priznato svojstvo izbeglice na osnovu čl. 13 Zakona o izbeglicama. Uvidom u fotokopiju lične karte izdate 12.1.1993.g. u Beogradu, utvrđeno je da je [REDACTED] rodjen [REDACTED] godine u mestu [REDACTED] u Hrvatskoj, a da mu se prebivalište nalazi u Beogradu.

Čitanjem potvrde Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane odelenja u Beogradu broj 02/2255-1 od 15. novembra 1995. godine utvrđeno je da je [REDACTED] bio mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 16.6.1995.godine i u njoj bio do 5.8.1995. godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske V Korpusa te da je bio u zarobljeništvu do 30.10.1995. godine. Čitanjem potvrde Vlade Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 89/95 od 15.11.1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED] bio u zatvoru u Bihaću kod vlasti Republike BiH od 5.8.1995. do 30.10.1995.godine kada je razmenjen. Uvidom u fotokopiju lične karte koja je izdata 2. novembra 1995.godine u Sremskoj Mitrovici utvrđeno je da je [REDACTED] rodjen [REDACTED] godine u [REDACTED] u Hrvatskoj, a da je sada nastanjen u Sremskoj Mitrovici.

Čitanjem potvrde Republike Srpske Krajine, Ministarstva odbrane, odelenja u Beogradu broj 02/1945-1 od 5.11.1995.godine utvrđeno je da je tužilac [REDACTED] bio mobilisan u vojsku Republike Srpske Krajine dana 15.6.1995.godine i u njoj bio do 5.8.1995.godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske i proveo je u zarobljeništvu do 30.10.1995.godine. Čitanjem potvrde Vlade Republike Srpske Krajine, Komisije za razmjenu zarobljenika broj 33/95 od 2.novembra 1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED] bio u zatvoru u Bihaću kod vlasti Republike BiH od 5.8.1995.godine do 30.10.1995.g. i da je razmenjen 30.10.1995.g. Čitanjem potvrde Internationalnog komiteta Crvenog krsta od 15.11.1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED] registrovan 6.8.1995.g. u Bihaću

gde je bio u zarobljeništvu, a da je oslobođen 30.10.1995.godine
Uvidom u fotokopiju lične karte koja je izdata 9.januara 1996.g.
u Beogradu utvrđeno je da je [REDACTED] rodjen
[REDACTED] u [REDACTED] Hrvatskoj, a da sada živi u Novom
Beogradu.

Čitanjem potvrde Republike Srpske Krajine, Ministarstva odb
rane, odelenja u Beogradu broj 02/2504-2 od 16.11.1995.godine
utvrđeno je da je [REDACTED] bio mobilisan u vojsku
Republike Srpske Krajine dana 21.5.1995.g. i u njoj bio do
5.8.1995.godine kada je zarobljen od strane muslimanske vojske
- V Korpusa, a u zarobljeništvu je proveo do 30.10.1995.g.
Čitanjem potvrde Vlade Republike Srpske Krajine, Komisije
za razmjenu zarobljenika broj 95/95 od 16.11.1995.godine utvrđe
no je da je [REDACTED] bio u zatevoru u Bihaću kod
vlasti Republike BiH od 5.3.1995. do 30.10.1995.godine kada
je razmenjen. Čitanjem potvrde Internationalnog komiteta Crvenog
krsta od 15.11.1995.godine utvrđeno je da je [REDACTED]
registrovan 8.8.1995.godine u Bihaću gde je bio u zarobljeništvu
i da je oslobođen dana 30.10.1995.godine.

U daljem toku postupka sud je izveo dokaz saslušanjem tužioca
u svojstvu parničnih stranaka i svedoka na okolnosti vremena
i razloga njihovog dolaska u SRJ, statusa koji su imali u
tom trenutku i u momentu odvodjenja, načina odvodjenja tužilaca
do ratišta do njihovog povratka u SRJ, čemu su za to vreme
bili izloženi - Šta su doživljavali i kakve su patnje pretrpeli.

Tužilac [REDACTED] saslušan u svojstvu parnične stranke,
u svom iskazu, naveo je da je u noći izmedju 1.i 2. avgusta
1991. godine postavljen eksploziv na ulazu u njegovu radnju
koja je bila u sastavu kuće u selu Josipovac kod Osijeka.
Posle jake eksplozije usledili su i rafali. Neposredno pre
toga radio je kao pripadnik milicije u Hrvatskoj. Naknadno pre
dani je napustio selo Josipovac i došao u Sremsku Mitrovicu
sa suprugom, a prethodno je crku već preselio u Novi Sad,
a sin mu je otišao u inostranstvo. Seća se da su na dan 16.
juna 1995.godine došli milicioneri - dva pripadnika milicije
Srbije i to obojica milicioneri iz Mitrovice, a jednog od
njih je poznavao iz vidjenja. U tom trenutku u kući su bile
njegova majka, supruga i crka. Znao je zbog čega su došli,
jer je prethodno čuo da hapse ljudi iz Krajine i odvode na
ratište. Rekli su mu samo da ga vode u stanicu milicije.
Tamo je bio do 9 časova, a onda su ga odvezli do vatrogasnog
doma. Tu je video desetak ljudi u crnim uniformama koje do
tada nije vidjao, imali su beretke na glavi i oznake koje
mu nisu bile poznato, a kasnije je čuo da se radi o privatnoj
miliciji iz Djeletovca sa naftonosnih polja. Oni su održavali
red. Doveli su ga do jednog čoveka koji je sedeo za stolom
i bio obučen u uniformu pripadnika policije RSK koji mu je
uzeo osnovne podatke, ali sa njim nije htio da razgovara,
niti da mu kaže gde ga vode, obzirom da nije bio vojni obveznik,

već mu je rečeno da udje u autobus u koji je prosledjen u pratnji naoružanih ljudi. Kada je autobus popunjen, u pratnji dva policajca RSK odvezeni su do graničnog prelaza Rača na granici sa Bosnom, nakon toga do Banjaluke, pa do Plitvice gde su rasporedjeni u grupe, оформili vojne jedinice, i smešteni u selu Brvno kod Gračac gde su u prvih 7 dana bili u sokolskom domu, zgradi bez prozora i vrata. Učestvovao je u ratnim dejstvima. Pred pad RSK nalazio se na položaju na aerodromu kod Bihaća "Željave". Prilikom povlačenja zarobljen je od strane V Korpusa muslimanske vojske i tom prilikom je bio ranjen u ruku od šrapnera. Tukli su ga tom prilikom da bi skinuo maskirnu uniformu. Tog dana oni koji su bili sa njim radili su na utovaru robe u Šlepere. Sutradan su ih odvezli u kasarnu u Bihaću gde su bili smešteni u zidnom magacinu i spavali na drvenim paletama. Prva tri dana su ih muslimanski vojnici stalno tukli naizmenično. Za vreme zarobljeništva radio je na utovaru i istovaru Šlepera 8 do 16 sati dnevno kao i u šumu na motornoj testeri. Hrana je bila nedovoljna. Smršao je 30 kilograma. Ostali tužunci su bili zajedno sa njim u logoru. Dalje je objasnio da po dolasku u Srbiju 1991. godine nije imao status izbeglice jer to nije ni tražio, jer se tu nalazio kao preseljeno lice, a u septembru mesecu je dobio ličnu kartu i preneo svoje dokumente i službenu legitimaciju iz Osijeka. Sina je poslao u Švajcarsku, crku u Novi Sad, a potom je i on sa svojom suprugom napustio mesto gde je živeo zbog toga što više nisu postojali uslovi za bezbedan život, bez namere da se vraća, jer su prethodno neformalne grupe hrvata uz podršku HDZ palili srpske kuće, a stavili su eksploziv i u njegovu radnju. NIje podneo zahtev za sticanje jugoslovenskog državljanstva jer, ima nameru da se iseli u Kanadu. Kada je milicija došla po njega nije pružao otpor da bi izbegao primenu sile, jer je prethodno čuo da su u stambenom centru ranili jednog čoveka koji je pokušao da pobegne, a drugog ubili. Ljudi u crnim uniformama u sabirnom centru udarali su one koji su odbijali da udju u autobus. NA graničnom prelazu sačekalo ih je vozilo milicije Srbije, pa su oni preneli preko granice automate pripadnika policije RSK. U zarobljeništvu su ga tukli, psovali, terali da peva muslimanske pesme, da se moli bogu na način kako to oni čine. Isto su ih marili i pripadnici hrvatske vojske koji su dolazili u kasarnu. Takodje mu je poznato da je tužilac ██████████ doveden iz Srbije na ratište, da je sa njim bio u zarobljeništvu i da su ga dosta tukli i maltretirali te da je bio jako prebijen, a to je mogao da vidi jer je ležao do njega.

Saslušani svedoci ██████████, supruga tužioca ██████████ njegova crka, informativno saslušana i ██████████ njegova majka, izjavile su da su vidеле kada su 15.6.1995 godine u ranim jutarnjim časovima uniformisani pripadnici milicije Republike Srbije, koji su se dovezli službenim vozilom "Lada niva" sa oznakom milicije, došli u njihovu kuću i tom prilikom naložili ██████████ da podje sa njima. Odveli su ga u košulji ne rekavši mu pri tom gde ga vode.

Tužilac ██████████, saslušan u svojstvu parnišne stranke, u svom iskazu naveo je da su 20. juna 1995. godine dva uniformisana milicionera, pripadnika milicije Srbije, službenim vozilom sa označama milicije došla po njega u njegovu kuću u Beškoj. Među njima je bio i milicionar Pera koga lično poznaće iz Bihaća, odvezli su ga najpre u SUP u Indiji, gde su mu rekli da ne pokušava bekstvo, a zatim u sabirni centar u Sremskoj Mitrovici sa još 8 ljudi. Tamo su ga doveli do čoveka u civilu koji je uzimao podatke od njih odbijajući svaki razgovor, a bili su prisutni i pripadnici milicije RSK kao i druga lica u crnim uniformama na kojima su postojale označe "Škorpija" koji su se ponašali kako je Boriša opisao. Milicioneri Srbije su odmah otišli, a zatim su se sukcesivno vraćali dovodeći druge grupe. Nakon uzimanja podataka sprovedeni su u autobuse, a zatim odvezeni u Plitvice gde su dobili uniforme i raspoređeni u ratne jedinice. Učestvovali su u borbama. Zarobljen je 4.8.1995 godine od strane muslimanske vojske koji su ih tom prilikom poskidali u donji več, a zatim su cele noći radili na istovaru neke robe oskudno odevani. Sutradan su odvezeni u kasarnu u Bihaću, gde su spavali na drvenim paletama. Radili su od ranog jutra teške fizičke poslove, uglavnom na istovaru i utovaru, poslove na krčenju šume i izgradnji puteva. Smršavao je 16 kilograma u zarobljeništvu. Dok se tamo nalazio maltretirali su ih na razne načine - terali ih da se međusobno šamaraju u njihovom prisustvu, neki zarobljenike su jahali, neki tukli u toku noći, a posebno one krupnije, njega su jednom pretukli, stalno su ih vredjali, kako muslimani tako i hrvati. Prethodno je živeo u Bjelovaru koji je napustio zajedno sa svojom porodicom zbog nesigurnosti jer, hrvati su za svakog poginulog vojnika rušili kuću srbima, pa je tako porušena i kuća njegove majke i sestre sa kojima je živeo. Na poslu je dobio otkaz. Kad je došao u Srbiju u septembru mesecu 1992. godine nije tražio status izbeglice, a odmah je dobio ličnu kartu i sve dokumente preveo na sebe i prijavio se vojnom odseku u Indiji. Njegov sin je služio vojsku u Srbiji, u NIŠU 1993/94 godine, iako nije prethodno dobio državljanstvo. Podneo je zahtev za sticanje državljanstva SRJ, ali o njemu do danas nije odlučeno. Prilikom odvodjenja na ratište granicu je prešao kako je to Boriša opisao. U sabirnom centru u Mitrovici nije mogao slobodno da se kreće kako im je i rečeno, a bili su sve vreme okruženo vojnicima u crnim uniformama, koji su bili naoružani Škorpionima, pa su ih i do toalata pratili po dvojica vojnika pod oružjem. Poznato mu je da su tužioca Djukića takođe doveli iz Srbije. Bio je sa njim zajedno u zarobljeništvu i njega su posebno tukli i maltretirali, jer je bio komandir minobacačke jedinice. Po dolasku u Bihać odvezli su ga nazad i naterali da sam skuplja minobacače koji su prethodno bili bačeni na put, a kada su ga vratili bio je toliko prebijen da su ga jedva poznali. Njega su i posle toga stalno tukli, a muslimanski komandir Martinović je jednom prilikom, došavši pijan Djukića postavio uza zid, a zatim ga je iz zaleta u skoku udarao nogom u glavu.

Saslušani svědoci ██████████, supruga ██████████, ██████████

njegova čerka - informativno saslušana, [REDACTED] komšija iz BEŠke, i [REDACTED] takođe iz BEŠke, potvrdili su da su videli kako su 20. juna 1995.g. uniformisani pripadnici milicije iz Srbije došli službenim vozilom marke "Zastava 101" sa oznakom milicije, te da su tom prilikom odveli [REDACTED] i njegovog sina, a sina su kasnije vratili. Obojica milicionera su poznati iz vidjenja, jer su svoju službu obavljali u BEŠkoj. Svedok [REDACTED] koji je takođe bio odveden potvrdio je da su u sabirnom centru predati pripadnicima vojske i policije RSK, a da su se naoružana lica u crnim uniformama "Škorpioni" ponašali krajnje brutalno, neki su šamaruli i nazivali ih izdajicama i cepali lične karte, a čuo je da su jednog ranili, a jednog ubili zbog pružanja otpora. Pripadnici milicije Srbije pratili su ih naoružani do graničnog prelaza. Svedok [REDACTED] potvrdila je da su u BEŠku došli iz Bjelovara 15.9.1992.g. da je njihov sin još u avgustu mesecu pobegao iz Hrvatske kako ga ne bi mobilisali, da su supruga i nju maltretirali na poslu, da je suprug dobio i otkaz na redno mjestu, pa su zbog svega toga i lične sigurnosti odlučili da pobegnu iz Hrvatske i da se nastane u BEŠkoj, gde je njen brat dobio kuću u zamenu. Svi su podnali zahtev za sticanje državljanstva SRJ, ali o ovim zahtevima još uvek nije odlučeno, a lične karte su dobili odmah po dolasku u Srbiju.

Tužilac [REDACTED], saslušan u svojstvu parnišne stranke, u svom iskazu naveo je da su ga 12. 6. 1995.g. zaustavili na ulici, dok je šetao sa suprugom, dva milicionera iz Beča koji su se nalazili u službenom vozilu sa oznakama milicije i pozvali ga da podje sa njima, rekavši mu da će se vratiti kući za 10 minute. U miliciju su onda počeli da dovode i druge ljude i to one koji su prethodno menjali svoje kuće u Hrvarskoj za kuće u Srbiji. Rečeno im je onda da idu u Novi Sad na pregled, pa su prozvani da izadju napolje, gde su prošavši kroz Špalir milicionera uvedeni u autobus. Odvezeni su najpre u Novi Sad, a zatim u Sremsku Mitrovicu, sve u pratnji milicije. Po dolasku u Sremsku Mitrovicu video je ljude u crnim uniformama koji su ih dočekali rasporedjeni oko autobrašta sa oružjem na gotov. Nakon uzimanja podataka prebačeni su u drugi autobus i rečeno im je da ne pokušavaju da beže jer su jednog takvog već ubili. U autobraštu su se nalazila tri policijaca RSK koji su sa njima bili sve do Plitvice gde su odvozeni. Tamo su ih dočekali pripadnici vojske RSK, pa su ih neki od njih šamarali nazivajući ih izdajicama. Dobili su vojni raspored i rasporedjeni u jedinice nakon čega su uzimali učešće u borbama. Na dan 5.6.1995.g. zarobljen je od sterane V Korpusa muslimanske vojske u mjestu Preboj gde su bili opkoljeni, pa su se predali. Cele te noći radili su na istovaru, a ujutro su odvezeni u kasarnu u Bihaću u klečećem položaju. Za vreme dok su se nalazili u zarobljeništву terali su ih da pojedinačno idu napolje na mokrenje gde su ih čekali civili, a zatim tukli, dešavalo se da ih i civilii i vojnici tuku zajedno drvenim palicama terajući ih da idu u krug kroz njihov Špalir. Bili su stalno pod batinama, dešavalo mu se da ga noću izvedu napolje, uvuku u mrak i tu prebiju, zatim operu ispod hidranta i vrata ga, tako da nije mogao

da zna ko ga tuče. Vodili su ga u šumu i jahali po njemu, terali ga da pase travu, neki od vojnika dovodio je sina od tri godine koga je terao da ga udara nogom po licu, ili da komanduje da stoji mirno, a sve to je morao da trpi. 15 dana je radio natucanju kamena sa macolom od 10 kilograma, a uveče na utovaru drva. Otkopavao je i zakopavao mrtve za razmenu 25 dana je bio pod stražom drugih vojnika koji su ga tukli, pred razmenu su mu pretigli streljanjem. INače prethodno je živeo u Gorici kod Zagreba, gde je sagradio kuću i imao radnju. KAda su počeli sukobi hrvati su mu pretigli da će ga zaklati, pokzivali su ga noću telefonom, sina su mu nateriali da pohadja časove veronauke. Kada je počela pucnjava pored kuće odlučili su da kuću zamene, pa su u julu 1992. godine zamenili kuću u Gorici kod Zagreba za kuću u Baču, a u septembru su dobili lične karte, a u decembru podneli zahtev za sticanje državljanstva SRJ o kojima do danas nije odlučeno. Status izbeglice formalno nisu imali. Tužilac [REDACTED] je bio sa njim kada su dobijali batine, i zajedno sa njim otkopavao mrtve. Poznaje i tužioca [REDACTED] koga su u zarobljeništvu najviše tukli, a hrvatsi su ga jednom prilikom vezali za drvo, a onda tukli. NJemu su stavljali nož pod grlo terajući ga da prizna i potpiše da je ubijao, ili pištolj na čelo kako bi imali opravdanje da ga ubiju.

Saslušani svedoci [REDACTED], supruga [REDACTED] i njegov sin [REDACTED] potvrdili su da su videli kako su uniformisani pripadnici milicije iz BAča i to milicioneri koji su u BAču poznati, na dan 12.6.1995. godine zaustavili [REDACTED] na ulici i odvezli ga vozilom koje je imalo službene obeležje milicije Srbije. Svedokinja [REDACTED] poznaje lično ove milicionere obzirom da su kupovali robu u radnji u kojoj je ona zaposlena. U Bač su došli iz Velike Gorice u Hrvatskoj gde su imali kuću, nakon izvršene zamene, obzirom da su ih u Hrvatskoj maltratirali po nacionalnoj osnovi, zbog čega nisu mogli tamo više da ostanu.

Tužilac [REDACTED] saslušan u svojstvu parnične stranke, naveo je da je pre dolaska u Srbiju živeo u Djakovu i radio kao vozač. 30. 4. 1991.godine na autobusnoj stanici u Djakovu su ga pretukli nakon čega je otišao na bolovanje. U aprilu 1992. godine dobio je otkaz u preduzeću. U to vreme imao je kuću u Djakovu i kuću sa imanjem u rodnom selu Svetoblažju kod Djakova. Kuću u Djakovu je izdao nekom hrvatu sem jedne sobe koju je sebi ostavio, ali kada je njegov brat ranjen više nije smeo tamo da ode. 1. septembra 1992.godine minirali su mu kuću u Svetoblažju, a 14 dana nakon toga zapalili su mu sve što je ostalo, pa više nije imao razloga za ostanak, a kako mu je i sigurnost bila ugrožena pobegao je u Srbiju preko Madjarske 1992. godine, a zatim zamenio kuću u Djakovu za kuću u Plavnu kod Bača ikao ona vredi samo 300 od njegove kuće. ODmah zatim je dobio ličnu kartu i prijavio se u Vojni odsek, ali su tamo odbili da ga evidentiraju, a do toga mu

je bilo stalo da ga nè bi proglašili vojnim beguncem. Na ratište je odveden u noèi izmedju 12 i 13 juna 1995.godine. Bio je u susednoj kafani kada je došla milicija iz BAŠa pa su mu rekli da ide na razgovor i da će ga zadržati petnaestak minuta. Došli su u uniformama, službenim vozilom "Lada niva" u pratinji još jednog službenog vozila. NIje se protivio jer je bio u zabludi da se radi samo o razgovoru, a tom prilikom poveli su još šestero ljudi koji su takodje menjali kuće u Hrvatskoj za kuće u BAŠu. U stanicu milicije zatekao je [REDACTED] i od tada pa do razmene vojnika dešavalo se sve na naèin kako je on to opisao. U zarobljeništvu su ga tukli samo dva puta do dolaska "Crvenog krsta", a posle ga nisu dirali. RAdio je takodje na poslovima utovara i istovara u poèetku, sve dok se nije razboleo, posle čega je radio na ishrani stoke i čišćenju štala. Vredjali su ih i ponižavali na naèin kako su to ostali opisali, terali su ih da pevaju njihove pesme, a posebno su ih maltretirali hrvati. Poznato mu je da je tužilac [REDACTED] takodje doveden iz Srbije i da su ga najviše tukli. Seća se da je sa njim u zarobljeništvu bio i [REDACTED]

Tužilac [REDACTED], saslušan u svojstvu parnične stranke, u svom iskazu naveo je da je pre dolaska u Srbiju živeo u PÜli i radio kao portir na centrali, da ima petero dece, da mu je sin, u vreme izbijanja sukoba služio vojsku u Ohridu, a po odsluženju vojnog roka nije mu dao da se vrati u PÜlu kako ga ne bi mobilisali u hrvatsku gardu. RAdio je do 15. maja 1995.godine kada je dobio otkaz, a odmah zatim je pobegao u Srbiju u mesto Srbobran gde je prijavljen kao izbeglica i dobio je izbegličku legitimaciju. U vojni odsek se prijavio odmah, ali nisu hteli da ga prime, zbog statusa koji je imao. NIje podneo zahtev za sticanje državljanstva, obzirom da su mu i supruga i deca rođeni u Srbobranu te imaju državljanstvo Srbije, a njemu je reèeno da će ga i on dobiti. Dana 15.6.1995. godine kod njega su došla dva milicionera iz Srbobrana, a jednog od njih je poznavao. Odveli su ga u stanicu milicije, a zatim priveli još 5 - 6 ljudi, uveli u kombi "naftagase" i u pratinji dvoja milicionerskih kola odvezli u Sremsku Mitrovicu gde su im naredili da udju u autobuse. Kada su se usprotivili zapretili su im otkaèenim palicama, pa su shvativši ovo kao pretnju bili orimorani da udju. ODmah su odvezeni u Sremsku Mitrovicu. ODmah po dolasku su ih okružili ljudi u crnim uniformama koji su imali škorpone, dovezli su i drugi autobus kninske registracije, a zatim izvršili popis i probacili ih u ovaj autobus s tim da niko nije smeo da se udaljava. Do razmene zarobljenika se dešavalo sve kako su i drugi tužioci opisali. Kod njega je specifièno to što je posle od priliike mesec dana po zarobljavanju odvojena grupa od njih 20 pa su ispitivani i smešteni u samice, maltretirani, vezivani za radijatore i tučeni. RAdili su mu i sve ono što opisuju i ostali. Tukli su ga i danju i noèu kad god su stigli. Smršao je 13 kilograma. Pred razmenu su sa tim prestali, jer nije mogao da stoji od batina.

Saslušani svedoci [REDACTED] iz Srbobrana i [REDACTED] takodje iz Srbobrana potvrdili su da su videli kako tužioca [REDACTED] kritičnom prilikom odvede dva milicionera u uniformama milicije Srbije, službenim vozilom marke "Zastava 101". Vidjen je kada je razmenjen bitno oslabljen, malaksao od batina, nije mogao da stoji, a lice mu je bilo izobiljeno.

Tužilac [REDACTED], saslušan u svojstvu parnične stranke naveo je da je 1992. godine došao iz Virovitice i zamenio kuću za kuću u BEŠKOJ gde se naselio. Tom prilikom se i zaposlio u pivari gde je radio kao vozaš u stalnom radnom odnosu do 20.6.1995.g. Te večeri su došli po njega dva uniformisana pripadnika MUP RS službenim vozilom, uobičajeno naoružani. Odveli su ga najpre u Indiju kombi busom SUP-a a zatim u Sremsku Mitrovicu gde su mu uzeli dokumenta i podatke. Milicija je bila rasporedjena oko puta, tako da niko nije mogao da predje na drugu stranu. Predali su ih miliciji RSK, a tu su bili i neki obuženi u crne uniforme sa oznakama "Škorpija". Čuo je da su dan pre toga izbili neki moredi i da je jedan ubijen i da su dvojica ranjena. Milicija iz Srbije predala ga je zajedno sa ostalima jednom čoveku iz Vlade RSK koj je uzeo njihova dokumenta i saopštio im da su mobilisani u vojsku RSK. Odatle su prebaženi u Plitvice, a do granice su bila u pratnji dva milicionera RSK naoružana sa automatskim. U Plitvice su rasporedjeni u jedinice. Zarobljen je u mestu Preboj od setrane muslimanske vojske. Istog dana su morali da istovarađuju kamion sve do jutra kada su odvedeni u Bihać gde je bio u zarobljeništvu. Tamo je radio teške poslove i danju i noću, radio je na ekonomiji gde su brali krompir, a takodje su bili prinudjeni da idu sa muslimanskom vojskom u pljačkanje srpskih kuća koje su nakon toga spaljivane. Prvih dana u zarobljeništvu tukli su ih na smenu i niko nije prošao bez batina, a kasnije kada je došla televizija batine su malo prestale, ali su ih i dalje tukli. Noću su ga tukli letvom i tom prilikom su mu izbili prednje zube i porematili centar za ravnotežu. Nije mu jasno ko je imao pravo da ga mobilise kao građanina Srbije. Po povratku sa ratišta izgubio je posao, jer je dobio otkaz zbog navodnog neopravdanog izostanka. Ličnu kartu koju je dobio 1992. godine oduzeli su mu u zarobljeništvu. Po dolasku u Srbiju podneo je zahtev za sticanje državljanstva, ali o zahtevu do danas nije odlučeno. Iz Hrvatske se iselio zbog pritiska, šikaniranja na radnom mestu i opasnosti po život, a samo zbog toga što je Srbin.

Svedok [REDACTED], komšija [REDACTED] potvrdio je u svom iskazu da je video kako su kritičnom prilikom, uniformisani pripadnici MUP RS odveli [REDACTED] službenim vozilom. Jednog od njih prepoznao je kao milicionera koji je bio na službi u BEŠKOJ. Takodje mu je poznato da je [REDACTED] zdravije po povratku iz zarobljeništva narušeno.

Tužilac [REDACTED] saslušan u svojstvu parnične stranke, naveo je da je pre dolaska u Srbiju živeo u Vinkovcima.

U noći između 15 i 16 septembra 1991. godine upala mu je u kuću hrvatska paravojska. Tom prilikom su mu kuću opljačkali a zatim ga odveli na razgovor. Po povratku, istog dana je uspeo da se izvuče iz kuće i da predje kod prijatelja gde je u podrumu proveo 5 dana, a 21. septembra se uspeo da se izvuče iz Vinkovaca i da ode kod prijatelja u NEmačku na oporavak da bi se zatim vratio. 15. oktobra 1995.g. bio je kod svog kuma na Voždovcu kada su došla dva pripadnika MUP RS, legitimisali ih, uzeli njegove isprave i rekli mu da podje sa njima. Uveli su ga u služeni automobil milicije i rekli da ne pokušava da beži. Odveli su ga zatim u SUP Voždovac, a onda u Kasarnu na Zvezdari gde im je kretanje bilo ograničeno. Po njin je došao autobus kninske registracije i njime su odvezeni u Sremsku Mitrovicu. Tu su ih milicioneri predali ljudima u civilu ispred vatrogasnog doma. Milicija Srbije je obezbedjivala put, a unutar tog kruga bili su pripadnici milicije RSK kao i "Škorpije". Odatle su autobusom, u pratnji dvojice naoružanih pripadnika milicije RSK krenuli prema RAČI, a zatim odvezeni u Plitvice, rezvrestani u vojne jedinice, gde im je objašnjeno da su tu dovedeni kako bi štitili srpske nacionalne interese. 5. avgusta pao je u zarobljeništvo muslimanskoj vojsci. Iste noći su radili na utevare da bi ujutro bili odvedeni u Bihać u kasarnu gde je do razmene radio najteže pislove i one fizičke i one ponižavajuće, tukli su ih i vredjali i omalovažavali, a hrana je bila oskudna. Svi su prošli skoro na isti način, a jedino su oni krupniji bili u težem položaju, jer su ih više tukli. Teško mu je pao fizički posao jer nije bio u kondiciji, a morao je da nosi vreće od 50 kg na što je bio prinudjen.

Sud je u svemu poverovao tužiocima obzirom da su njihove saglasne izjave potvrdili i svi sasluženi svedoci, posebno u delu koji se odnose na razloge presečavanja na teritoriju Republike Srbije i u delu koji se odnosi na tvrdnju da su ih odveli pripadnici MUP Republike Srbije, i nadalje, što se odnosi na mobilizaciju u vojsku RSK, zarobljavanje i razmenu. Što potvrđuju i izvedeni pismani dokazi, a istovremeno, njihovi iskazi nisu dovedeni u sučinju drugim izvedenim ili predloženim dokazima. U vezi sa tim sud je poverovao tužiocima [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED] da je sa njima u zarobljeništvu bio i tužilac [REDACTED] koga su najviše tukli, da je on Srbin koji se iz istih razloga, kao i ostali, prethodno iselio iz Hrvatske, a da je mobilisan i na ratiste odveden na isti način kao i drugi, te da je pretrpeo približno istu torturu u zarobljeništvu. Otklonjeno je izvodjenje dokaza njegovim sasluženjem u svojstvu pacnične stranke, obzirom da se u međuvremenu odselio iz Jugoslavije, a ostali tužaci imaju saznanja o onome što se njemu dogodilo.

Iz izvedenih dokaza proizlazi neusmanjiv zaključak da su svi tužaci Srbi po nacionalnosti koji su pre izbjeganja ratnih

sukoba imali prebivalište u Hrvatskoj, gde je vodina i rođena. Zbog toga su u tom trenutku imali državljanstvo bivše SFRJ i državljanstvo federalne članice Hrvatske. Svi oni su se zajedno sa porodicama, zbog ugnjetavanja po nacionalnoj i verskoj osnovi, dobijenih otkaza na radnom mestu, a različitih političkih ubedjenja, opasnosti po goli život i imovinu zbog učestalih likvidacija srpskog stanovništva, pretnji, rušenja ili pljačkanja kuća, preseili iz Hrvatske u Srbiju, a vodina je zamenila svoje kuće sa Hrvatima. Kako se tužilac [REDACTED] preselio, pod pritiskom, u Srbiju avgusta 1991. godine, [REDACTED] septembra 1991. godine, [REDACTED] juna 1992. g. [REDACTED] i [REDACTED] u toku 1992. godine, d u maju 1993. godine. Svi oni su prijavili svoje prebivalište u mestima u kojima su se naselili na osnovu čega su dobili lične karte i prijavili se nadležnom vojnom odseku, koji je odbio da ih evidentira. Sin tužioca [REDACTED] je ipak služio vojni rok u Nišu 1993/94 godine, iako nije postao državljanin SRJ. Jedino je tužocu [REDACTED] priznat status izbeglice koji ostali tužinci nisu tražili, a verovatno zbog toga da ih vlasti u Krajini ne bi smatrali dezerterima. Opšte je poznato da je do juna 1995. g. došlo do raspade bivše SFRJ i da su od bivših republika iz njenog sastava nastale nove države. Tako je između ostalih, nastala i Republika Hrvatska, koja je odmah priznata od strane međunarodne zajednice u granicama bivše Republike, iako nije imala vlast na celoj teritoriji, posebno ne na teritoriji bivše RSK. Isto tako od bivših republika Srbije i Crne Gore, aprila 1992. godine, nastala je Savska Republika Jugoslavija, koja je tek kasnije međunarodno priznata, a koja je u svom Ustavu proglašovala kontinuitet sa bivšom SFRJ. Obe države donele su posebne zakone o državljanstvu u kojima su odredili uslove za sticanje državljanstva. Svi tužinci su podneli zahteve za sticanje državljanstva SRJ, ali ni o jednom zahtevu nije odlučeno do podnošenja tužbe.

Nadalje, sve tužioce su iz njihovih kuća, u prisustvu članova porodice ili sa javnih mesta priveli pripadnici MUP-a Republike Srbije iz Sekretarijata ili stanica milicije gde su imali prebivalište, iako protiv njih u tom trenutku nije vodjen bilo kakav postupak, niti im je to saopšteno, niti im je prethodno uručen bilo kakav akt organa države u kojoj su imali prebivalište. Prilikom privodenja odvodjeni su u lokalne stanice milicije gde su kraće zadržavani, a zatim su odvodjeni u sabirni centar u Sremskoj Mitrovici, a za sve to vreme bila im je ograničena sloboda kretanja. U sabirnom centru su pripadnici MUP RS predali tužioce pripadnicima vojske i policije RSK koji su ih tom prilikom mobilisali radi učešćovanja u ratnim operacijama u Hrvatskoj. Milicija Srbije je tom prilikom obezbedjivala prilaz sabirnom centru i držala ga u okruženju, a unutar kruga red su održavali pripadnici milicije RSK i paravojnih formacija koji su se isticali svojom brutalnošću. Kretanje u centru je takodje bilo ograničeno i uz oružanu pratinju. Nakon čega su tužioci, uz oružanu pratinju milicije RSK i pratinju od strane pripadnika MUP RS do graničnog prelaza u Rači, odvezeni do Plitvica gde su raspoređeni u vojne jedinice i uveli učešće

u ratnim operacijama. Svi su zarobljeni 5. avgusta 1995.godine, preživeli torturu u zrrobljeništvu u kasarni u Bihaću, a zatim razmenjeni 30.10.1995.godine.

Nađe, sud nalazi da je i opšte poznata činjenica da su u toku juna meseca 1995.godine, kada su i tužioci odvedeni, vršeno masovno legitimisanje građana na javnim mestima od strane pripadnika MUP RS, da su oni, poreklom ili izbegli iz srpskih krajobraza, odvođeni na prisilnu mobilizaciju, a zatim na front o čemu su izveštavala i neka sredstva informisanja a vršene su i javne ankete među građanima Srbije sa pitanjem da li ovakve postupke srpskih vlasti odobravaju.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja, sud je najpre, odlučivao o prigovoru tuženog da organi Republike Srbije i SRJ nisu nadležni za rešavanje po zahtevima tužioca za naknadu štete, jer je šteta "ako je nastala", nastala van teritorije SRJ, pa su sudski organi Sremsko-baranjske oblasti ili Republike Srpske nadležni da odlučuju o ovim zahtevima. Po sadržini, radi se o prigovoru nenadležnosti jugoslavenskog suda. Istaknuti prigovor, po malaženju ovog suda, nije osnovan sa sljedećim razlogom. U konkretnom slučaju radi se o sporu sa stranim elementom. Strani element u ovoj parnici izražen je u subjektu, a što se odnosi na državljanstvo tužioca. U momentu podnešenja tužbe (niti do zaključenja glavne rasprave) tužioci nisu stekli državljanstvo SRJ, niti imaju državljanstvo druge strane države. Ove okolnosti čine ih licima bez državljanstva - apatridima "de facto" kao pravnoj kategoriji. S druge strane, sa političkog aspekta, s obzirom na činjenicu da su se tužioci našli van teritorije Hrvatske, a na teritoriji S RJ, bojeći se opravdano od progona zbog nacionalne pripadnosti ili svojih političkih mišljenja, a zbog nastalih dogadjaja ne mogu, ili, zbog storažu ne žele da se u Hrvatsku vrati ili, zbog toga što su kao Srbi, usled pritiska Hrvatske vlasti, pretnje genocidom, progona i diskriminacije, zbog nacionalne pripadnosti i političkog uverenja bili prinudjeni da napuste svoje prebivalište u toj Republici, tužioce svrstava u kategoriju izbeglica, bez obzira što samo jedan od njih ima i formalno takav status, i to kako prema čiroj definiciji izbeglice sadržanoj u čl. 1-a2 Konvencije o statusu izbeglica zaključene u Ženevi 28.7.1951.godine, koju je ratifikovala bivša FNRJ 1.7.1960. godine (Službeni list FNRJ od 14.7.1960.godine) i time postala država ugovornica, kao pravni prethodnik SRJ, a takođe i prema Protokolu o statusu izbeglica kojim se definicija precizira, koji je zaključen u Njujorku 31.januara 1967.godine, a ratifikovan Uredbom SFRJ od 30.12.1967.godine (Službeni list SFRJ br. 15 od 30.12.1967. godine), tako i prema užoj definiciji sadržanoj u čl. prvom Republičkog zakona o izbeglicama (Službeni glasnik broj 13 od 4. aprila 1992.godine). Prema tome, a u vezi sa odredbom čl. 16 i 66 Ustava SRJ izbeglice su po definiciji stranci jer u takvom statusu ne bi mogli biti na teritoriji sopstvene domovine. Zbog togav, u konkretnom slučaju ima mesta primeni

Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima. Kako se u konkretnom slučaju radi o sporu o vanugovornoj odgovornosti za štetu, nadležnost suda SRJ postoji na osnovu čl. 55 st. 1 pomenutog Zakona, jer zasniva se na osnovu odredbe čl. 46 i 43 st. 1 ZPP obzirom da se sedište predstavnika organa tužene nalazi na području ovog suda prema pravilima o opštjoj mesnoj nadležnosti, a i protipravna radnja kao i šteta jednim delom nastali su na teritoriji SRJ. Zbog toga, istaknuti prigovor nenadležnosti jugoslovenskog suda nije osnovan.

Odlučujući, nadalje, meritorno, o postavljenim zahtevima sud je razmatrao pitanje postojanja štetnih radnji, njihove protiprovost, nastale štete i njenog obima, uzročnopravnu vezu između štetne radnje i štetne posledice, kao i pitanje odgovornosti za nastalu štetu, te njen obim i visinu.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja da su pripadnici MUP Republike Srbije lišili slobode tužioce bez pravnog osnova i ograničili im kretanje, tako što su ih bez ikakvog akta nadležnost organa i zakonito pokrenutog postupka priveli, najpre, u lokalne stanice milicije gde su zadržani, a zatim ih odveli u sabirni centar u Sremskoj Mitrovici, gde su ih predali vojnim organima RSK radi prisilne mobilizacije (koju su dozvolili na teritoriji Republike Srbije), koji su ih, u pratnji pripadnika MUP RS do graničnog prelaza u Rači, dakle, uz njihovu saglasnost i dozvolu, odvezli na front, izložili ratnim dejstvima, protiv njihove volje i zarobljavanju, nalaženje je suda da su pripadnici MUP kao državnog organa Republike Srbije postupili protivpravno, odnosno nezakonito, jer su tužioce neosnovano lišili slobode protivno načelnoj ustavnoj zabrani iz čl. 23 Ustava SRJ obzirom da su tužiocu své vreme bili tretirani kao uhapšenici - kretali su se uz oružanu pratnju, prečeno im je primenom sile, neki mogući koji su se našli u istom položaju ranjeni su ili ubijeni zbog pružanja otpora, a sve to kako bi vojnim organima RSK omogućili prisilnu mobilizaciju za potrebe fronta u Hrvatskoj na teritoriji Republike Srbije. Što je protivno odredbi čl. 1 Zakona o unutrašnjim poslovima, zbog toga jer tužiocima nisu omogućili prevođalbe i pravo obrane svojih prava i svog izbora protivno odredbi čl. 22 Ustava Republike Srbije, jer tužioce kao izbeglice nisu zaštitili u skladu sa odredbom čl. 4 Zakona o izbeglicama i nisu im dozvolili slobodu kretanja u skladu sa čl. 26 Konvencije o statusu izbeglica koja se ima smatrati delom nacionalnog zakonodavstva na osnovu čl. 15 Ustava SRJ, zatim, jer su suprotno odredbi čl. 55 pomenute Konvencije omogućili da tužiocu budu silom vraćeni na teritoriju sa koje su izbegli gde su im život i sl. oboda bili direktno ugroženi usled ratnih dejstava ili nacionalne pripadnosti, vere ili političkog mišljenja, predajom vojnim organima RSK, kao i zbog toga što su omogućili selektivno vraćanje određene grupe izbeglica zavisno od zemlje porekla, a protivno odredbi čl. 5 Konvencije.

Usled ovakvog postupanja organa tužene Države, tužiocima su

povredjena ili ugrožena univerzalna ljudska prava i slobode
kao što su pravo na život, na slobodu kretanja, zaštitu od
torture, pravo slobodnog političkog izražavanja čija zaštita
i omogućavanje uživanja je i cilj donete Konvencije kroz njene
instrumente i odredbe, a ključni element međunarodne zaštite
ugradjen je upravo u odredbu čl. 53 Konvencije koja je u konkre-
tnom slučaju grubo narušena na način kako je to prethodno
utvrđeno. Ista prava i slobode garantuje i Ustav SRJ i Ustav
Republike Srbije u odredbama čl. 14, 15, i 17.

Zbog povrede navedenih sloboda i prava lišnosti svi tužioци
su trpeli štetu u vidu duševnih patnji i to za vreme dok su
se nalazili na teritoriji Republike Srbije - zbog odvodjenja
u prisustvu članova porodice od strane naoružanih uniformisanih
ljudi i usled očigledne pretnje upotrebe sile u slučaju pružanja
štora, zbog neizvesnosti u kojoj su držani u prvo vreme prilikom
odvodjenja, zbog tretmana uhapšenika - stalnom oružanom prutnjom
i pretnjom sile u slučaju bekstva, zbog iznemerenog nade da
su na teritoriji Srbije našli utočište, spas i sigurnost,
prilikom predaje vojnim organima RSK, zbog brutalnih postupaka
u sabirnom centru kojima su bili izloženi od momenta predaje
od strane MUP RS i uz njihovo prečutno odobravanje, a nadalje,
van teritorije Srbije zbog prisilnog transporta do ratišta,
prisilnog učešća u ratnim dejstvima protivno njihovom političkom
mišljenju, pada u zarobljeništvo i torture i ponizavanja kojim
su bili izloženi do razmene.

Izmedju opisane nastale štete za tužioce i protivpravnih radnji
priпадnika MUP Republike Srbije po nalaženju suda, postoji
očigledna, direktna uzročna veza za deo štete koji su pretrpeli
za vreme dok su se nalazili na teritoriji Republike Srbije,
jer su patnje tužioца izazvane konkretnim radnjama priпадnika
MUP RS prilikom lišenja slobode, a druge su nastale u sabirnom
centru uz njihovu pomoć predajom vlastima RSK, a posle toga
uz njihovo prečutno odobravanje. Od prelaska državne granice
do razmene zarobljenika patnje tužioča su u adekvatnoj uzročnoj
vezi sa radnjama pripadnika MUP RS, jer su ih ovi dozvoljavanjem
prinudne mobilizacije na teritoriji Srbije i odvodjenjem na
ratište izložili opasnostima od gubitka života, ranjavanja,
zarobljavanja i torture u zarobljeništvu, koje se u ratnim
okolnostima mogu očekivati kao uobičajene - kao one okolnosti
koje nastaju po redovnom toku stvari, a to su s obzirom na
znanje i informisanost o datoj situaciji mogli svesno da
predvide.

Kako je prethodno utvrđeno da je nematerijalna šteta za tužioce
nastupila u vidu duševnih bolova zbog povrede sloboda i prava
lišnosti, zbog nezakonitog postupanja MUP kao državnog organa
Republike Srbije, to se istaknuti prigovor nedostatka pasivne
legitimacije na strani tuženog pokazuje neosnovanim zbog čega
je sud obavezao tuženu Republiku Srbiju da im štetu naknadi
plaćanjem novčane naknade, pa na osnovu čl. 172 st. 1 i čl.
čl. 200.

Prilikom utvrđivanja odgovornosti tužene sud nije posebno ulazio u pitanje političke celisnodnosti opisanih postupaka s obzirom na vreme u kojima su preduzimani, tadašnju situaciju na terenu i odnos snaga unutar bivše SFRJ, izmedju SRJ i Srpskih Krajina, u međunarodnoj zajednici, često pominjanju ugroženost srpstva kao razlog za ovakve postupke, a zvanično ne učestvovanje Srbije u ratu u kojem je srpstvo ugroženo, odnos pitanja moralnosti izbeglica koji nisu uzeli učešće u ratu sa aspekta patriotizma i gradjanske dužnosti odbrane zemlje i pitanja njihovog prava na slobodno izražavanje političkog mišljenja (ne) uzimanjem učešća u ratu ili slobodom izbora druge zemlje u kojoj će se nastaniti. Držao se strogo zakonske forme, zakona i ratifikovanih međunarodnih konvencija koje imaju obavezu zakonsku snagu i utvrdio da ih MUP kao organ tužene Države nije poštovao zbog čega je tužiocima naneta šteta. Statisfakciju za nastalu štetu, sem novčane, tužiocu neće imati, jer su za dugo ostali bez domovine u kojoj su rodjeni i u kojoj su živeli i sahranjivali svoje preduke, koja je za to vreme predstavljala deo jedinstvenog srpskog prostora, izmedju ostalih, a u matičnoj državi i narodu, umesto utočišta, dočekalo ih je izlaganje novim patnjama i sigurno razočaranje u mnogome veće, zbog njihovog držanja u poslednjim ratnim sukobima posle kojih je usledio masovni egzodus Srba iz Hrvatske. Po uverenju suda, u nezadovoljstvu i razočaranju tužioca suština je ovog spora i racio za njegovo pokretanje. DA je bilo drugačije ne bi tražili nedostatke u formi. Verovatno bi, napačeni, oprostili.

Visinu novčane naknade sud je odredio polazeći od dužine trajanja duševnih bolova, njihovog intenziteta, polazeći od značaja povredjenog dobra i cilju kojem služi naknada, na osnovu čl. 200 ZOO, nalazeći da su svi tužiocu pretrpeli približno iste patnje, polazeći od njihovih godina života, životne snage, zanimanja, različitog stepena izdržljivosti i situacije u kojoj su se našli i nastalih posledica.

KAko visinu štete nije moguće egzaktno utvrditi bez velikih teškoća, što je notorno, sud je odredio po slobodnoj oceni na osnovu čl. 223 ZPP, na iznos od 120.000,00 dinara za svakog tužioca, kao pravičnu naknadu za statisfakciju zbog pretrpljene štete. Preko dosudjenog iznosa do traženog iznosa od 200.000,00 dinara, sud je odbio tužbeni zahtev kao neosnovan, nalazeći da ne odgovara značaju povredjenog dobra i svrsi naknade štete.

Na dosudjene iznose sud je tužiocima dosudio i zakonsku zateznu kamatu, kao sankciju za neblagovremenu isplatu, počev od dana presudjenja kada je utvrđena visina štete, pa do isplate, a na osnovu čl. 277 ZOO. Istovremeno, odbijen je, kao neosnovan zahtev tužioca za isplatu zatezne kamate na dosudjene iznose od momenta podnošenja tužbe, pa do dana presudjenja, jer ju

danom presudjenja određena visina štete, pa od tada tuženi pada u docnju i dužan je da štetu naknadi, a ne ranije.

Prilikom donošenja ovakve odluke sud je imao u vidu i druge izvedene dokaze i navode stranaka, ali je našao da nisu se bitnog uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj stvari.

ODLuka o parniškim troškovima zasnovana je na odredbi čl. 154 i 155 ZPP, a odnosi se na nužne izdatke tužioca za sastav tužbe 1.000 dinara i jednog podneska 500 dinara, za zastupanje na tri održane rasprave po 1.300 dinara, od strane advokata, ukupno 5.400 dinara, a sve po važećoj AT na dan presudjenja, prema vrednosti spora u visini ukupno dosudjenih iznosa, uvođenju za zastupanje više od tri stranke, i prema uspehu u sporu.

Tužioci [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED] obavezani su na plaćanje sudskih taksi po 200 dinara za tužbu i presudu, svaki, obzirom da imaju redovno zaposlenje, [REDACTED] je i supruga zaposlena, a [REDACTED] je vlasnik ugostiteljskog objekta, pa je tužena dužna da im ove troškove naknadi, a prema važećoj TT i prema navedenim odredbama ZPP, s tim što je ukupna visina takso za tužbu i presudu određena na iznos od 1.600 dinara.

Ostali tužioci oslobođeni su od plaćanja sudskih taksi zbog lošeg imovinskog stanja, jer su nezaposleni i nemaju imovinu, ali samo do isplate naknade iz ovog spora kada će biti dužni da takse plate, svaki po 200 dinara, što ne dira u njihovo pravo da zahtevaju naknadu ovih troškova spora, a na osnovu čl. 177 ZPP.

POUKA O PRAVNO LEKU:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba Okružnom суду у Београду у roku od 15 dana od prijema pisanog отправка presude, a preko ovog суда.